

ИЗКАЗВАНЕ

на представителя на Асоциацията на възпитаниците
на Морското училище (АВМУ)

на заседанието на Обществения съвет по отбранителна политика на тема:

„Десет години членство на България в НАТО – равносметка с поглед към следващото десетилетие”

15.04.2014 г., вторник, 14.30 ч., зала „Тържествена”, ЦВК

Уважаеми господин заместник-министър на отбраната,
Уважаеми участници в Обществения съвет,

АВМУ подкрепя членството на България в НАТО и споделя високите оценки за резултатите от участието ни в дейностите на Алианса.

Приветствайки постигнатите за десет години положителни резултати, следва да насочим вниманието си и към области, които пораждаат въпроси и известно безпокойство. Такива области (трансформацията, състоянието на въоръжението и подготовката на Българската армия) вече бяха посочени от изказалите се до сега и няма да ги повтарям. Ще се спра на един от поставените на заседанието въпроси за обсъждане, а именно

Участието ни в процеса на формиране на съюзната политика и вземането на решения.

В своето интервю за вестник „Труд“ от 31 март 2014 г. министърът на отбраната г-н Ангел Найденов казва: „Ние сме участник (в НАТО), който пряко **може** да влияе на процеса на формиране и вземането на решения”. Т.е. участието в НАТО ни предоставя една **възможност** (но и задължение) и въпросът е **как ние реализираме тази възможност**.

Нерядко, когато български политик бъде запитан за неговата (на партията му) позиция по важен международен проблем, той отговоря „*Като държава членка на НАТО, ние ще подкрепим общата позиция на съюза, няма да наложим вето*”. Активно ли участваме във вземането на едно или друго съюзно решение, като казваме, че ще го подкрепим, преди още то да е изработено?! Ясно е, че България няма куража да наложи вето, но защо е нужно да заявяваме това предварително? Защо не подържим за известно време нашите съюзници в напрежение? Ако предварително заявим, че ще се съгласим с всяко решение, че няма да наложим вето, каква тежест ще имат нашите позиции при самия дебат?

(Присъствал съм на заседания в НАТО и съм наблюдавал ожесточени спорове между представителите на Турция и Гърция, които неотстъпно защитават противоположните си интереси, и как заседанията

се протакат с дни, понякога седмици, докато се намери някакъв компромис. Присъствал съм на заседание на експертна група, което беше провалено по настояване на представителя на Франция, само защото не беше осигурен превод на френски език. В НАТО официални езици са английски и френски, на всички заседания по правилник се осигурява превод на двата езика. Този ден имаше много заседания и не стигнали преводачите, за което ръководителят на групата се извини. Всички участници владееха английски достатъчно добре и поводът за провала на заседанието ми се стори дребнав. Но френският представител е държал на достойнството на своята страна).

Разбираемо е, че дебатите в НАТО не могат да бъдат изцяло публични; разбираемо е, че когато 28 държави с невинаги съвпадащи интереси трябва да вземат единно решение, отстъпки и компромиси са неизбежни, но България е длъжна активно да отстоява националните си интереси, да има куража да опонира на решения, които не отчитат интересите ни, да опонира на решения, които са против интересите на самия Алианс! Това е честна и отговорна съюзническа позиция. Това е и наше съюзническо задължение.

Един пример: На срещата на НАТО на ниво министри на външните работи, проведена на 1 април т.г. в Брюксел, с подкрепата и на България е взето решение **„да бъде преустановено цялото практическо сътрудничество с Русия в гражданската и във военната област”** (to suspend all practical cooperation with Russia, civilian and military).

В официалния сайт на Министерството на отбраната в раздела „Стратегически документи” е публикувана Национална отбранителна стратегия, приета с решение на МС от 13 април 2011 г. В т. 19 на Стратегията е записано: **„За глобалната среда на сигурност важно значение имат стратегическият диалог и партньорството на САЩ, НАТО и ЕС с Русия по въпросите на борбата срещу тероризма, разпространението и контрола на въоръженията.** Изграждането на балансирано отношение между тези важни международни фактори ще оказва трайно влияние върху развитието на стратегическата среда на сигурност”.

Излиза, че нашият глас **„да бъде преустановено сътрудничеството с Русия”** противоречи на Националната отбранителна стратегия.

Възниква въпросът какво е предназначението на този стратегически документ, в сила ли е още той, защо стои на официалния сайт на МО?

Да кажем, че това е някаква юридическа формалност, която ще отминне незабелязана, но какви могат да бъдат за нас практическите

последствия от „преустановяването на цялото практическо сътрудничество с Русия” ?

– Да прекъсне доставката на резервни части, поддръжката, сертифицирането, удължаването на експлоатационната годност на преобладаващата част от въоръжението на БА. Превъоръжаването на армията по западни стандарти е истинското решение, но то изисква значителни средства и технологично време, а отрицателните последствия от прекъснатото сътрудничество ще настъпят веднага.

- Да бъде преустановена дейността на БЛЕКСИЙФОР (между флотите на черноморските държави), на Черноморския граничен координационно-информационен център (между граничните служби на черноморските държави), както и на редица други инициативи за укрепване на регионалната сигурност, които бяха създадени с усилията и досега функционираха успешно с приноса на България.

Мисля, че преустановяването на сътрудничеството с Русия не е полезно за България, не е полезно и за НАТО, защото само чрез „стратегически диалог и партньорство” може да се търси изход от кризите, изход, различен от война!

В своето въспително слово днес Вие, господин заместник-министър, подчертахте, че **ще разчитаме на подкрепата на гражданското общество.**

Бих желал да се спра и на този въпрос.

Обществената подкрепа за членството на България в НАТО

Когато преди 10 години България се присъедини към НАТО, референдум не беше проведен, народът не беше питан. Съществуваше обаче пълен консенсус между основните политически сили (в т.ч. БСП, за която по исторически и идеологически причини се допускаше, че може да бъде против). Съществуваше консенсус в българския парламент и между българските институции. Това в някаква степен оправда непровеждането на референдум.

Днес положението е различно. В нашия парламент е представена партия, която е категорично против членството на България в НАТО, настоява за референдум за излизане от Алианса. (Тази партия не е най-влиятелната, но от нея зависи функционирането на парламента). В същото време депутати от партията мандатоносител открито изразяват позиции, противни на позициите на НАТО.

Когато преди 10 години България се присъедини към НАТО, Алиансът и Русия бяха в добри отношения. Русия преди България беше започнала сътрудничеството си с НАТО и конкретно участието си в

операцията АЙФОР в бивша Югославия. Генерал Джоулън, върховен главнокомандващ силите на НАТО в Европа и ръководител на тази операция, имаше в щаба си свой заместник руски генерал. Това положение на нещата помогна българската общественост (която десетилетия беше облъчвана с антинатовска пропаганда) спокойно и одобрително да приеме присъединяването ни към НАТО.

През годините партньорството между НАТО и Русия не беше гладко. На разширяването на Алианса на изток, изграждането на бази, провеждането на учения и особено на разполагането на елементи от системата на ПРО Русия реагираше с подозрителност и протести. Ние уверявахме, че тези действия на НАТО в никакъв случай не са насочени срещу Русия.

Сега за първи път НАТО открито заявява, че усиляването на неговата военна групировка в прибалтийските държави, Полша, Румъния, в Балтийско и Черно море е с цел противодействие на Русия. Български политици призовават за разполагане на войски на НАТО на наша територия със същата цел. Отделни западни политици отправят призови за преки военни действия срещу Русия включително с използването на ядрено оръжие.

Ерозирането на отношенията между НАТО и Русия от партньорство към противопоставяне, което може да прерасне и във война, ерозира обществената подкрепа за членството на България в Алианса.

Евроатлантическият избор на България е безспорен, но също така е безспорна привързаността, симпатията на българите към Русия.

Не бива българският народ да бъде разпъван между НАТО и Русия. В съвременния свят политика не бива да се гради на принципа „или-или”.

Основателното удовлетворение от десетгодишното ни членство в Алианса не бива да ни пречи да видим и съществуващите проблеми и да търсим пътища за справяне с тях.

Накрая нещо лично. През януари 1994 г., преди 20 години, се случи да бъда първият български военнослужещ, приет в Главната квартира на НАТО в Брюксел с постоянна акредитация като офицер за връзка.

Надявам се и аз да съм помогнал за това, което честваме тези дни.

Искрено желая НАТО да укрепва като фактор на мира, стабилността и сътрудничеството!

Желая НАТО да преуспява! А с него и България!

Благодаря за вниманието!

Петър Странчевски, контраадмирал о.з.

Представител на АВМУ в ОСОП